1671 1890 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 19 ՇԱԲԱԹ 1308 ՃԼՈՒՄԱՋԻ ԻԼ ԷՎՎԷԼ 19 ԳԼԽԸՆՃԸ ՍԿՆԷ

20 ԲԱՐՄ.

ՃԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԱԳԻՏ

20 ԲԱՐՄ.

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆՈՒԹԼԱՐԸ

	12 պլեթ	6 պլեթ	3 պլեթ
ՍԹԱՄՊՈՒԼ	140 ղրշ.	70 ղրշ.	40 ղրշ.
ԹԱՇՐԱ	200 »	100 »	

Մէկհատիկ 20 ղրուշառն

ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԻՍՅԷ ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

{صاحب امتياز: جيوكيان}

ԵԼԵՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

جريدهٔ شرقيه

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆՈՒԹԼԱՐԸ

Լինէ, 2նէմ վէ 3նէմ սահիպէ ղրշ. 8
Գիւնմիւ սահիպէ 11է 10ք. հս. » 8

Մէվսիմը նաֆիյայա տաքր պէնտէ մէճմանէն գադրու ալունաճագ վէ ամբողջ ալունմայան էվրագ խաչ ալունմայաճագ տաքր։

Իսթանպուլ, Պարասքեվի Ալի Ֆառաէօղլու նումարա 20 Ճիվելիէկեան մահալլասընտա տաքր։ Գիւազիթէի մէվսիմ հագգընտա կազէթանըն սահիպլէրի մէսուլ ՅՈՒՍՈՒՖ ՃԻՎԱԼԻԷԿԵԱՆ միւրաճաաթ ալունար։

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Սոֆիա պէլէտիէ մէճլիսի թարաֆընտան պու հաֆթա զարֆընտա Պուլկարիսթան Սոպրանիէ մէճլիսը մէպուսանը ապասընա պիր զիյաֆէթ վերիլէճէկի՝ չէհրը մէզբիւրտէն եաղելը յոր։

—

Պուլկարիսթան հիւքիւմէթինին թալեպի իւզէրինէ պարօն Հիրշ գումբանէասընին Շարգի Բումէլի տամիրլիւնտէ պուլունան չրմէնտրֆէր խաթլարընտա սէյահաթ իտէնէք միչիֆէրիւրին խսիրահաթլարընը մուճեիպ օլագ իւզրէ պուտունան պէօլէ 3ինճի մէվգը վակէնարընտա 7էր վէ 1ինճիտէ 5էր քիչիտէն զիյատէ միչիֆէրի պուլունմայաճաղը, վէ պու պապատ հիւքիւմէթ թարաֆընտան սեմասիօնլարտա պուլունան մէճուրիրը զապրթայա էմր վերիլտիի՝ ծիրիպէտէն իշար օլունմուշ տրը։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տիւն Մապէյնէ Սատրազամ, Ալիւիէ, Նաֆիա վէ Մալիյէ նազըրլարը վէ Բուսումաթ Էմինիրաչալար հազարտիը պիր գօսիսիօն թէչքիլ իտէրէք, պազը մէվսատը Նաֆիա իւզէրինէ իճրան միւզաքէրէ իթմիշլէր տիր։

—Տիւն սաղահ Զապթիէ նազըրը Նազիմ պէյ հազրէթլերի Մապէյնէ ազիմէթ իտէրէք, պազը իրատաթը Բաաիշահիի ալով ու թելագրը իթմիշտիր։

—Զաթը հազրէթը Բաաիշահի՝ էվվէլքի աշշամ Գէրլինէ հարէքէթ իտէն Ալէմտարը սէֆիրի Մ. տը Բաաովիցի լէհճիլու վէտա կէչէն ճուտամա կիւնիւ հուզուրը Շահանէլերի նէ գապալ պուլուրքրդարընտա, իմբէրաթօր Կիլեօմ հազրէթլերինին՝ Գէրլինէտ զապրթանը Օսմանիէյի հուզուրընա գապալ իլէ թաթեիպ ու թալիթի պուլուրմասընտան վէ Ալէմտարը օրտուսընտա էնամ իգամէթլերինէտ հազարընտա իպրազը տաղը թէվէճճիւհաթ, վէ թէգալ միւտաթ էյլէմէսինէն տօյար մէմնունիյէթ վէ մահզուզիյէթը Շէհզենշահիլերին իմբէրաթօրը միւզարէէլ էշճէ պրդ ու թէպլիդ իթմէսինի, վէ քէղալիք մուտահիէյհիւմ զապրթանը Օսմանիէյէ իպրազը տաղը մուհապէթ ու իթիմանիէթ իթմիշ օյան Ալէմտան զապրթանընա տահի մէճմունիյէթը Սէնիյէլերինի պէյան ու թէպլիը էյլէմէսինի սէֆիրը միշարէլէյհէ թավսիյէ պուլուրմըշլար տրը։

—Աթինա Օսմանը սէֆարէթի՝ Բաթրիգխանէ իշլերինէն տօյար Իպմիրին Բում էհալիսի թարաֆընտան կէչէնտէ վուգու պուլան պիր նիւտայիշտէ մուտավէնէթը գավիտէր սէպպաթ իտէն Իզմիր Եունան թօնօլօս վէքիլի Մ. Բաբաեօրկիատիսին կէրի չաղրըլմասընը Եունանիսթան խարիճիէ նազըրընտան թալեպ իթմիշ օյմաղա, նազըրը միւշարէլէյհ՝ սէֆիր Մահմուտ Նէտիմ պէյ հազրէթլերինին թալեպինէ մուվաֆֆաքաթմիշ, վէ մուտահիլէյհ Մ. Բաբաեօրկիատիսին էրկերիէ նագլ ու նասպընա տահր գօնսօլոյրդ պէրաթընը ազատմէ Պապ Ալիսէն թալեպ իթիֆիկինի սէֆիրը միշարէլէյհէ պէյան էլլէմիշ տիր։

—Իւչ զապթիէյէ թէրթիբդէն վէ Խտիվիէ բօսթա իվարօրընա իրբեապէն Դահիրէյէ իրսալ իտիլմէքտէ օլան Արնաւուտ Ֆէյզուլլահը Բիրէտէ սանտայճրլար՝ մէրզուման զապթիէյէրէ սէօզպիրլիք իտէրէք գանչրմըշ «օլտուղլարընան, Աթինա Օսմանը սէֆիրի Մահմուտ Նէտիմ պէյ հազրէթլերի՝ Եունան խարիճիյէ նազըրընա պիր նօթա իրսալ իտէրէք, սանտայճրլարը թէէտիպլէնի վէ Ֆէյզուլլահը թէպլիմինի թալեպ իթմիշ տիր։ Մահպուսը մէրգումը մուհաֆազասընա սէմուր օյան զապթիէյէր՝ Աթինատա Օսմանը սէֆարէթխանէսինտէ մէվզուքի պուլունը չօրլար ըմըշ։ Այրնան մաբիմաթը սիրէրէ նազարէն, Եունան հիւքիւմէթի՝ Արնաւուտ Ֆէյզուլլահը պիթթէվգիֆ Օսմանը սէֆարէթինէ թէպլիմինի Բիրէ մէմուրինը Եունանիսթանէ չէտիտէն էմր իթմիշ տիր։

—Մ. Լէոնիտաս Զարիֆի իլէ դէվճէսի՝ իբի այ ազրապալարընն Եունանտա գալմագ իւզրէ էվվէլքի կիւն էվվալարը յլա պէրապէր Շարգ սիւրաթ գամարը յլա Յէրսատէթտէն Բարիզէ հարէքէթ իթմիշէր տիր։

—Բրիյիթնատա գաթլ օլունան Սըրպ գօնսօլոսընն տու դէվճէսինէ թարաֆը հազրէթը Բատիշահտէն աթիսէ Շահանէ իհսան պուլըրըլմըշ տրը։

—Ալէմանիա սէֆիրի Պարօն տր Բատովից՝ էվվէլքի կիւն Պէրլինէ ազիմէթ իտէճէկի հասէպիլէ օ կիւնիւ ագշամա գատար սէֆարէթխանէյէ պիր խալը միւսաֆիր վիրուտ իտուպ, բէսմը վէտալր իլիա իմտիքլերի կիպի, էօյլէնտէն սօնրա Սատարէթ թէրճէմանը Վէքիլ էֆ. հազրէթլերի տահի զաթը հազրէթը Սատրազամի թարաֆընտան կէչէրէք բէսմը մէզբիւրը իլիա իթմիշ տիր։

—Մ. Վաթէրֆիլտ՝ Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իթմէզտէն էվվէլ իզմիր-Դասապա խաթթընն ուզաթըլ մասընա տաքր հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ պիր թէբլիգ արզ իթմիշ տիր։ Շէօլէյ քի, Դասապա խաթթընն միւտատէթը իմիթիյազիսի 1891 մարտ 1/13տէ խիթամ պուլաճաղընտան, էկէր գումբանէապա 5 սէնէլիք իմիթիյազ տահա վէրիլիր իսէ պու միւտատէթ զարֆընտա մէզքիւր գումբանէա՝ Իզմիր ըրթիմալարընը իշլէ թէճճէք, Կէսպէք իլէ Ուշագա պիրը տէմիր եօլ չիւպէսի ինչա իտճէք, վէ խաթթը Աֆիոն Գարահիսարընա գատար ուզաթճաղմըշ։

Մագասը Սատարէթէ արզ իտիլմիշ օյան պու թէքլիֆ իսթիատասը լիճէճիւթթէագիդ Նաֆիա նէզարէթինէ հէվալէ պուլուրըլմըշ տրը։

—Սըղըր վէ էմսալի հայվանաթ խասթալըղը՝ թէլեֆթիը քէսիրէյի մուճիպ օլուպ, էէրէք չիֆթճիլերի վէ կէրէք Խազինէի տէվլէթի տիւչարը խասսաբը քիւլի հիմմէքտէ օլտրղընն տան, հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ պու հալէ պիր չարէ օլմագ իւզրէ մէզքիւր խասթալըղըն իլաճընը պուլանա պիր միւքեաֆաթը նազտիրէ իթասընա գարար վերմիշտիր։

—Յօգթ. Գոխըն վէրէմ իլաճընը թէտարիգ իթմէք իւզրէ Գէրլինէ ազիմէթ իթմիշ օյան Յօգթ. Խօրասանճեան Միքայէլ էֆ. հազրէթլերի ամիսանէ Ամբարձում էֆ. Գարագաշեանի իլէ բէֆգաթընտա պուլունան ալթրգպա պու ագշամ Շարգ սիւրաթ գաթարըլյա Տէրսաատէթ սիւվա սէլէթ իտէճէքլեր տիր։

—Կէչէնտէ վէֆաթ իտէն մէշհուր շէյխ Նուսուհի էֆ.-նին իւչ էվլատընա 1000էր ղրշ. մաաշ թախսիսինէ իրատէր Շահանէ սուտուր իթմիշտիր։

—Էրզուրում-Քրգաթինինէն գուրթուլանար իլէ Ճաբօնիա զապրթանը պահրիսէսինի համիլ օյան Թուլա, Իզմիրէն վէ Մէֆիրէտ վաբօրը հիւմայունլարը՝ պու սապահ գատար տահի Զանագ գալէտէն Տէրսաատէթէ վիրուտ իթմէմիշլեր տիր։ Ռիվայէթը աբիրէյ կէօրէ, Ճաբօն սէֆինէլերի՝ բազար էրթէսի ագշամ բատտէլերինտէ Իզմիրէ միւվասէլէթ իթմիշ օլտրղլարընտան, թէէսիսը վագը՝ պունտան նէշէթ իթմիշ, վէ մէզքիւր Ճաբօն սէֆինէլերինին տահի Տէրսաատէթ լիմանընա գատար կէլէճէքլերի պու քէրէ խապէր ալընմըշ տրը։

—Մապէյնը հիւմայուն քէթէսինտէն Քեազիմ պէյ հազրէթլերի էվվէլքի կիւն Ինկիլիէրա սէֆիրի Սրը Ուիլեամ Ուայթը զիյարէթ իթմիշ տիր։

—Յօգթ. Միլինճէն՝ բէսպը իֆագաթ իթմիշ օլտրղընտան, պիր գաչ կիւնէ գատար Պէյօղլունտաքի խանէսինտէ խասթէկեան մուայէնէսի նէ պաշլայաճաղ տրը։

—Տէմիր եօլըն ատի բօսթա դաթարը տիւն սապահ Սիրբէճիյէ միւվասէլէժ իտուպ, լաքին Եվրօպա բօսթա չանթալարընը կէթիրմէմիշ տիր։

—Պարօն տր հիրշ՝ Սէլանիք հարիգէտէկեանը իչին պու քէրբէ 60000 ֆրանգ խանէ վերմիշ օյմաղլա, պիր գօսիսիօնը մախսուս՝ պու մէպլաղլա 60 ատէտ ուֆագ խանէ ինչա իտէճէք, վէ պէօյլէճէ «հիրշ մահալլէսի» նամըյլա եէնի պիր մահալլէ թէշքիլ օլընճաղ տրը։

—Գրշ իլանէ գօսիսիօնը տիւն տախ Շէհր Եմանէթիտէ ինիգատ իտէրէք, ճաճեդէ վէ միւհիմճիներն խիմէյէրինի միւպէյլին ըէյտերբէյ ամէրիտէն կէլեն ատէթէրլերի թէտարիգ իթմիշ, վէ պու իճթիմատա Պանգը Օսմանի միւչիրի Սըր Էտկար Վինճընթ տահի հազրը պուլընմըշ տրը։

Համիլթքեարանտան ալընճաղ իանէ պիլէթլերինին 3000 լիրալըղը 1էր, 3000 լիրալըղը եարբշար լիրալըղ, վէ 3500 լիրալըղը տահի 1էր մէճիտիէլիք թապ օլընճաղ, վէ ֆուգարա վէ միւհիմճիներն օյան տու վէ եէթիմլերէ քէսմիւրտէն մատատա եօրկան վէ բուպա տահի վերիլճէճէք տրը։

—Պրուսա բէտիֆ գօմանտանը ֆէրիգ էօմէր Նէշատ բաշա իլէ շիւրէքեաբար՝ Քէօթահէա սանճաղընտա Գինաղ նահիէսինտէ «ամիանթ» մասէնէրլերինի իշլեմմէք վէ 100տէ 15 բեսմ վերմէք իւզրէ 30 սէնէ միւատէթլէ իմիթյազ ախզ իթմիշլէր տիր։

—Անատօլը տէմիր եօլ խաթթընտա Ամատրազար-Լէֆքէ շիւպէսինին մուվազզաֆէթ գադարպուի մուամէլէսինին իճրասընա մէմուր Նաֆիա ֆէնն գօմիսիօնը հէնուզ օլ թարաֆա կիթմիշ օյմալը, էօնիմիզդէքի ճումաա կիւնիւ Տէրսաատէթտէն Իզմիտէ հարէքէթ իտճէճէմիշ։

—Կէօյճօղլու Ծակրը էֆ. հազրէթլերինին Պէյօղլունտաքի խանէսինտէ վուգու պուլան սըրգաթ մատտէսինտէն տօյար Պէյօղլու ճէզա մահքեմէսի կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ հիւքմ ու գարարընը թէֆհիմ իտուպ, մաղնուն Բէթրօ Տօմինօ, Բէթրօ Անտրիա, Տիմիթրի, Գոսթի՝ վէճահէն՝ վէ Գօչօ զըյապէն պիրէր սէնէ հապսի ճէզասընա մահքիմ օլմուշլար տրը։

—Սթրաթի նամընտա պիր տօղրամաճը՝ էվվէլքի կիւն Գալաթատա խանէսինին ալագ եօլընտա մագթուլ պուլունմըշ օյտուղընտան, խանէտէ օյանլարը ճիւմէնի՝ թահթը թէվգիֆէ ալընմըշլար տրը։

—Էտիրնէ սմասիօնընտա պուլընան միւլազիմը ասանի Նուսրէթ պէյ՝ հուզուրը Բատիշահիէ թագտիմ էլլէտիկի պիր բէսմտէն տօյար Սէնատի միտալեասը իլէ թալիթի պուլրըլմըշ տրը։

—Իբի իւչ կիւնտէն պէրու չէհրիմիզտէ շիտտէթլէ էսէն բիւդիճարընը կէրէք չէհրիմիզճէ վէ կէրէք Գարատէնիզճէ պաղը խասարաթը մուճիպ օյտուղը անլաշըլըյոր իսէ տէ, հէնուզ մալիմամը սահիհէ ալընամամըշ տրը։

Տիւն Տէրսաատէթտէն կիտէճէք բօսթա վաբօրլարը՝ հավա սէպպիլէ հարէքէթ իթմէտիքլերի կիպի, Դարատէնիզճէ կիտէճէք Գարատէնիզճէ պաղը խասարաթը մուճիպ օյտուղը անլաշըլըյոր իսէ տէ, հէնուզ մալիմամը սահիհէ ալընամամըշ տրը։

Տիւն Տէրսաատէթտէն կիտէճէք բօսթա վաբօրլարը՝ հավա սէպպիլէ հարէքէթ իթմէտիքլերի կիպի, Դարատէնիզճէ կիտէճէք Գարատէնիզճէ պաղը խասարաթը մուճիպ օյտուղը անլաշըլըյոր իսէ տէ, հէնուզ մալիմամը սահիհէ ալընամամըշ տրը։

—Ֆրանսատան Գէսիմ պէյ հազրէթլերի տիւն Գապը Ալիսէ կէլէրէք Սատրազամ հազրէթլերինէ պազը իրատաթը Սէնիյէյի թէպլիդ պուլյուրմըշլար տրը։

—Տիւն Ռուսուսմաթ տաիրէսինտէ հառան Ֆէհմի բաշա հազրէթլերինին ըրյասէթի թահթընտա պիր զօմիսիօն ինիգատ իտէրէք, կէճ վագթա գատար իմիթատա իթմիշ տիր։

—Գրշ միւնասէպէթիյէ ասքէրէ չայ վերիլմէսինէ իրատէր Սէնիյէ սուտուր իթմիշ տիր։

—Մանասթիր օրտուսընտա ալայէմինի Ահմէտ Նուրի էֆ. Խազինէի Մալիյէյէ սէնէվի 2 պուչուգ միլեօն ղրշ. լրգ պիր վարիտաթ պուլարագ լայիհասընը ժերճիի լաղըմընա թագտիմ իթմիշ տիր։

—Իզմիր վալիսի Բրիֆաթ բաշա հազրէթլերինէ պու քէրբէ պիրէր գրիթա ալթուն վէ կիւմիւշ Սէնայի միտալեասը իհսան պուլըրըլմըշ տրը։

—Պիկատիչ գազասը տախիլինտէ Ըլճա նամ մահալտէ պազը ըէսիմի լա, պիր գօսիսիօնը մախսուս՝ պու մէպլաղլա 60 ատէտ ուֆագ խանէ ինչա իտէճէք, վէ պէօյլէճէ «հիրշ մահալլէսի» նամըյլա եէնի պիր մահալլէ թէշքիլ օլընճաղ տրը։

—Գրշ իլանէ գօմիսիօնը տիւն տախ Շէհր Եմանէթիտէ ինիգատ իտէրէք, ճաճեդէ վէ միւհիմճիներն խիմէյէրինի միւպէյլին ըէյտերբէյ ամէրիտէն կէլեն ատէթէրլերի թէտարիգ իթմիշ, վէ պու իճթիմատա Պանգը Օսմանի միւչիրի Սըր Էտկար Վինճընթ տահի հազրը պուլընմըշ տրը։

—Ալէմանիա սէֆիրի Պարօն տր Բատովից՝ էվվէլքի կիւն Պէրլինէ ազիմէթ իտէճէկի հասէպիլէ օ կիւնիւ ագշամա գատար սէֆարէթխանէյէ պիր խալը միւսաֆիր վիրուտ իտուպ, բէսմը վէտալր իլիա իմտիքլերի կիպի, էօյլէնտէն սօնրա Սատարէթ թէրճէմանը Վէքիլ էֆ. հազրէթլերի տահի զաթը հազրէթը Սատրազամի թարաֆընտան կէչէրէք բէսմը մէզբիւրը իլիա իթմիշ տիր։

—Մ. Վաթէրֆիլտ՝ Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իթմէզտէն էվվէլ իզմիր-Դասապա խաթթընն ուզաթըլ մասընա տաքր հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ պիր թէբլիգ արզ իթմիշ տիր։ Շէօլէյ քի, Դասապա խաթթընն միւտատէթը իմիթիյազիսի 1891 մարտ 1/13տէ խիթամ պուլաճաղընտան, էկէր գումբանէապա 5 սէնէլիք իմիթիյազ տահա վէրիլիր իսէ պու միւտատէթ զարֆընտա մէզքիւր գումբանէա՝ Իզմիր ըրթիմալարընը իշլէ թէճճէք, Կէսպէք իլէ Ուշագա պիրը տէմիր եօլ չիւպէսի ինչա իտճէք, վէ խաթթը Աֆիոն Գարահիսարընա գատար ուզաթճաղմըշ։

Մագասը Սատարէթէ արզ իտիլմիշ օյան պու թէքլիֆ խսիրասը լիճէճիւթթէագիդ Նաֆիա նէզարէթինէ հէվալէ պուլուրըլմըշ տրը։

—Սըղըր վէ էմսալի հայվանաթ խասթալըղը՝ թէլեֆթիը քէսիրէյի մուճիպ օյուպ, էէրէք չիֆթճիլերի վէ կէրէք Խազինէի տէվլէթի տիւչարը խասսաբը քիւլի հիմմէքտէ օլտրղընն տան, հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ պու հալէ պիր չարէ օլմագ իւզրէ մէզքիւր խասթալըղըն իլաճընը պուլանա պիր միւքեաֆաթը նազտիրէ իթասընա գարար վերմիշտիր։

—Յօգթ. Գոխըն վէրէմ իլաճընը թէտարիգ իթմէք իւզրէ Գէրլինէ ազիմէթ իթմիշ օյան Յօգթ. Խօրասանճեան Միքայէլ էֆ. հազրէթլերի ամիսանէ Ամբարձում էֆ. Գարագաշեանի իլէ բէֆգաթընտա պուլունան ալթրգպա պու ագշամ Շարգ սիւրաթ գաթարըլյա Տէրսաատէթ սիւվա սէլէթ իտէճէքլեր տիր։

—Կէչէնտէ վէֆաթ իտէն մէշհուր շէյխ Նուսուհի էֆ.-նին իւչ էվլատընա 1000էր ղրշ. մաաշ թախսիսինէ իրատէր Շահանէ սուտուր իթմիշտիր։

—Էրզուրում-Քրգաթինինէն գուրթուլանար իլէ Ճաբօնիա զապրթանը պահրիսէսինի համիլ օյան Թուլա, Իզմիրէն վէ Մէֆիրէտ վաբօրը հիւմայունլարը՝ պու սապահ գատար տահի Զանագ գալէտէն Տէրսաատէթէ վիրուտ իթմէմիշլեր տիր։ Ռիվայէթը աբիրէյ կէօրէ, Ճաբօն սէֆինէլերի՝ բազար էրթէսի ագշամ բատտէլերինտէ Իզմիրէ միւվասէլէթ իթմիշ օլտրղլարընտան, թէէսիսը վագը՝ պունտան նէշէթ իթմիշ, վէ մէզքիւր Ճաբօն սէֆինէլերինին տահի Տէրսաատէթ լիմանընա գատար կէլէճէքլերի պու քէրբէ խապէր ալընմըշ տրը։

—Մապէյնը հիւմայուն քէթէսինտէն Քեազիմ պէյ հազրէթլերի էվվէլքի կիւն Ինկիլիէրա սէֆիրի Սրը Ուիլեամ Ուայթը զիյարէթ իթմիշ տիր։

—Գրշ միւնասէպէթիյէ ասքէրէ չայ վերիլմէսինէ իրատէր Սէնիյէ սուտուր իթմիշ տիր։

—Մանասթիր օրտուսընտա ալայէմինի Ահմէտ Նուրի էֆ. Խազինէի Մալիյէյէ սէնէվի 2 պուչուգ միլեօն ղրշ. լրգ պիր վարիտաթ պուլարագ լայիհասընը ժերճիի լաղըմընա թագտիմ իթմիշ տիր։

—Իզմիր վալիսի Բրիֆաթ բաշա հազրէթլերինէ պու քէրբէ պիրէր գրիթա ալթուն վէ կիւմիւշ Սէնայի միտալեասը իհսան պուլըրըլմըշ տրը։

—Պիկատիչ գազասը տախիլինտէ Ըլճա նամ մահալտէ պազը ըէսիմի

ՁԱԿԻՉ ԿԻ ՏԻՍԵՑԱԾ ՁԱԿԻՉ

ԳԻՐՔԻ ԱՌԱՋԻՆ

ԿԱՊԱՆԻ ԵՎ ՄԱՀՎԱՆ

ՀԱՅԿԱԶՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ

Օ՜Հէնի ուշաթափ ուսուցչուհի չէիր։
Ամա՞ն։ Ինչպիսի՞ սիրելի իմ հիմարիկ։
Ցնցիվարեցին ինչպիսի՞ դուռներ մեր դեմ։ Ինչպիսի՞ տարաբնակ։
Լիսեռ մի՞ մեր ամբարտավոր Հոգեվոր։
Ինչպիսի՞ սիրելի՞ դուռներ մեր դեմ։ Ինչպիսի՞ տարաբնակ

դամբանը խօսելու պատիւն բռնանձնել.

Զգիտենք թէ այդ պարոնը ո՞վ խարել կուզէ, չլացնել Իզմիրն է եղել արդեօք իւր կեա՞նքն, թէ՝ Տանկահայ ուսուցչի պատիւը աղարտել մի այնպիսի յիմարական գործով, որը առաջնակարգ անբարոյականութեան դպրոցէ Զօլալի մաշակին, կամ Լպրեսնիքիին յարմար. Արդեօք ուզել է զսմանս կարծեցեալ տաղանդով խարել, այս ուրն գրչի արդիւնքը իւրացնել, ինչպէս երբեմն առանց խղճի խայթի ուրիշին բանաստեղծութեանց տէր կելներ....

Կը հրաւիրենք զինքն լրջօրէն պատասխանելու իւր վարկը, ապացուցանել թէ ո՞ւմմէ, ո՞ր բարձր մանկավարժի դրութեան է հեռուած, թէ ի՞նչ կուզէ ասպրեցնել, թէ ո՞ր «մեթոդ»ով օգտակար պիտի լինի իւր դերը. թէ ի՞նչպիսի հիմանց վրայ կառուցել է այդ «բուրգը», որովհետու մեր ժամ ժամ Բուսոն Բեսառլոճ, Ցիլլեր անունները յեղյեղելը միայն բաւական չէ....

Նա վեր է առած օրինակելի բառերը, ... անբարոյական հասուածները, ուանդութիւններ որոնց աւելի պատմագէտներու հարկաւոր են՝ քան մանուկներու.

Ուզէլէ նմանիլ մեծ մանկավարժներու, որովհետև ուսումնական չէնքի հիմունքն են օրինակելի բառերը, բարոյական վէպիկներ, ոչ թէ անպատճառ Սրուանձտեանի ուանդութիւններ.

Ինչպէս կերևի՝ չը գիտէ պարոնը թէ օրինակելի բառերը անհրաժեշտ պիտի լինին սահին չոչափելի, խիստ ծանօթ, ո՛չ թէ անծանօթ կամ վերացական. Դուցէ չը գիտէ թէ մանկավարժութեան մի անուրանալի սկզբունքն է մերձաւորէն հեռաւորը դիմել, ոչ թէ հեռաւորէն դէպի մերձաւորը.

Չը գիտէ թէ դասագրքի մէջ դրը ուած ոևէ վէպիկ մշակելու է ուսուցիչը Ցիլլերեան «հինգ» ասոիճաններու վրայ և քան ամի աւանդելու է սահին....

Չը գիտէ թէ մանկավարժները հոդերանական մի յատուկ օրէնքի բերմամբ կուսուցանեն մանկան մի որոշ սկզբան համար ոչ թէ մի, այլ մի քանի վէպիկներ՝ նման պատմութիւններ, որպէս զի նման մասապատ կերերը կազուին իրար հոգւոյն մէջ և «վերարտադրութեան» կամ «զուգորդութեան» օրէնքի բերմամբ առաջնորդեն նորան դէպի «զատփարականը», այլ խօսքով դէպի դասատարակութիւնը.

Վերջապէս չը գիտէ թէ ոևէ դասագրքը պատրաստելու համար հարկաւոր է մեծ մթերք, մեծ պաշար, ներկուս գիտութիւն և ոչ յանդգնութիւն, բանագողութիւն....

Կը հրաւիրենք «հեղինակը» թող թատեր իւր տեսրը ուր «կը զակսի» իւր հեղինակութիւնը.

Պարոնը իւր կարծեօք հերպարտին է հեռուած առանց վերջասու լինելու նորա ուսուցման եղանակին.

Մանկավարժներ արհեստաբ ձեւեցին հոդերանութեան վրայ ոչ թէ հոդերանութիւնը մանկավարժութեան.

* *

Ցաւ է նաև տեսնել մանկավարժի անուն կրող մարդ անչաղ գրչով ապարեզ ելնելը իւր կուսակցի շահերը պաշպանելու մաօք, քան ուղիղը գրելու.

Ց. Ց. Տէր—Մելքոնեանի կամ Մելքոնեանի յօդուածը Աւելի մէջ կարդալով զարմացայ.... Թեպէտ մեծ գաղափար չունեի այդ պարոնի մասին, վասն զի այդպիսի համալսարանականներ շատ եմ տեսած, այսու ամենայնիւ ես ամաչեցի այն յօդուածի տակ նորա ստորագրութիւնը տեսնելով... Ի՞նչ շնորհալի յօդուածի, ուր իսկապէս գծուած է ինքն Մելքոնեան իւր հակառակաորը, վարանոս ոգւով.

Նա գովել է իւր կուսակցի գործը և Ա. Գոյանեան էջ. ի վերայ մի ամբաստանեան ակնարկ դնելով.

Եթէ «քննադատական» էր այդ յօդուածը, պէտք էր անայտու, բազմակողմանի լինէր. Եթէ կուսակցը գովել էր նպատակը՝ դանէ միանալով խելք խելքի տալով լաւ բան մը ընելու էին միասին, ապա ինչնելու էր առանձինն բեմի բաղդատին խօսելու և գրելու.

Մելքոնեանի յօդուածը և «Մանկական Պարտէզը» երբ միասին դրուին բանառերի առաջ, ուրիշ ոչինչ պիտի ըսէ՝ եթէ ոչ Իւսկիւտարու հռետորին և մեր ըսածէն գուցէ շատ աւելի.

Այնու պարոն համալսարանականը որոշ դաղափար կուտայ իւր անձին և իւր կարողութեան մասին.

Այն յօդուածը տեսնողը կարող է մտածել նորա կարողութեան չափը, ուր չերեւեր Ֆալանթարի բեղմնաւոր ոճն ու հմտութիւնը, թո՛ղ բարձր, այլ միջակ մանկավարժի կարողութիւնը. Ուրվհետև Ցիլլերի «մեթոդը»՝ իւր գրուածքին նայելով անծանօթ է այդ պարոնին և ինք այդ գործի մարդը չէ....

Խորհուրդ կուտանք՝ իւր մանկավարժութեան աշակերտ, Գ. Գ. Մելքոնեանին, Պալապանին Զմիւռնեցին մի ժամանակ օրօրելու, իրենց սանձնած դերը լաւ կատարելու համար, գոնէ ուշի ուշով կարդալ Բահադրեանի «Ուղեցոյց»ը որու մէջ մարմնացած է գործնական մանկավարժութիւնը, ապա ըսել Իզմիրցուն թէ «մենք մանկավարժ ենք», քանի որ հերպարար անմատչելի է և պիտի լինի պարծանք՝ ներու, ոչ թէ ընդհանուր ուսուցչութեան երեսին ներակ մի «հոսած Մանկական Պարտէզ», ծիրած խոր անբարոյականութեան.

Այս դեպքի մէջ «Մանկական Պարտէզի» հեղինակը և նորա արձագանգը կազացուցանեն Գ. Սիսակի, Ձերէյեան և Աւելեան Մարտ թղթակցին՝ բոլոր վառվռուն գրածները և ապացուցուցաւ երբեմն պանծալի Զմիւռնիոյ Մեսրոպեան հոյակապ վարժարանի բարոյական ահեղ անիւմը. Մ. էջ. Մամուրեանի անժխտելի արժանիքն ու կշիռը, որ իրեն չհաւնող պարոնայց կշռուով մին դրել ու թարգմանել է.

Որչափ կը յարմարի այս եղանակին՝ երբեմն յայտնի գրագէտ Տէր-Գրիգորեանցի այն հատուածը մեղ մեկ եղանակել, որը նամակիս ճակատին զարդն է....

* *

Մանկական Պարտէզի հետ կը տանանք և մի այլ դասագիրք.—«Տարերը Ընթերցանութեան», տպագրուած 1888 թուին յերեւանդէս. հեղինակ՝ Միքայել Գ. Հայիւնի.

Այնքէ կանցնենք ծայրէ ի ծայր բաղդատելով 1890 թուին տպուած Պալապանի «Մանկական Պարտէզի» հետ. Ընթերցարանի հեղինակը իւր գործի մէջ կերևի իբրեւ մի ուսուցիչ՝ որ զարդացած է անձնական երկարամեայ փորձով և մանկական հոգին ուսումնասիրելով.

Այս դասագիրք ապագրուած է Երուսաղէմի Մխիթարեանութեան կողմէ և զեղեցուած են ի նա մի քանի ազեղ պատկերներ.

Ինչպէս կերևի անչքաւոր հայկունին չէ ուզեր թաւել յայտնի մանկավարժներ և այնու չլացնել հանդիպողը, այլ լուին, հակիրճ և համառօտ հրահանգներ ասաղանիշերով նշանակելով բաւականացած է.

Վեր է առած օրինակելի բառերը, մանկան խիստ ծանօթ «մանձ» իրերու անուններ. Նախ՝ կուսուցանէ տառերը, բառը, առարկան կերբանենէ, ապա միևնոյն գրերով կը կազմէ այլ և այլ բառեր, վանկեր.

Ընթերցարանի երկրորդ մասը կը պարունակէ հետաքրքրաշարժ վէպիկներ, առածներ, փոքրիկ ոտանաւորներ, մի խօսքով մանկան մատչելի դասեր.

Այս դասագիրք մի քանի անդամ առաւել լաւ է կարդ մը դասաքերէ՝ որք կը վիճան հրապարակի մէջ.

Կը լսենք թէ այս օրերը, այդ գրքոյկի հեղինակ Գ. Մ. Գ. Հայկունի ի Կարին Ազգ. վարժարանաց ընդհ. փոխ—տեսուչ է կարգուած. Նա իրրև հմուտ դործունեայ ուսուցիչ արդէն լաւ տեղ էր գրաւած հասարակութեան սրտին մէջ.

Սակայն՝ «տարօրինակ» բանն այն է՝ որ այդ գիրքը հրատարակուած օրէն ծանկուած է քաղով. Ուրվհետև մինչև այսօր ոչ մի յայտարարութիւն չտեսնուեցաւ թերթերու մէջ նորա մասին.

Երեւի վախանը ծնունդէն առաջ է ժամաներ.

Փափաքելի էր լսել այն պատճառները՝ որք ստիպել են հեղինակին իւր գործը արև չտեսած մահացնել և մոռացութեան վիհը գլորել.

Ա՛յն է

7 դեկտեմբեր 1890
Կարին

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

Էկին

Էկինտէն դէկտ. 8 Թարիխիյէ ալարզմբզ պիր մէքթուպ տբր.

...ՄէՀէլիՔ էք,

Մահը մաղիք բուսինին 28նէք չարչէնպէհ կէճէսի սատթ 6½-7 բատաէլէրինաէ նէքսի Էկինաէ Թուիօր սէմթինէն էրմէնիլէրանն մէքիւն կէչի օղլու մահալլէսինաէ գաղաէն հարիդ դուհուրըյլա գէլանէ իլէ սուհ թէվի օլտուգլարը էշեսի պէյթիւ վէ դէշ իչիւն թէտարիդ օլընան քեսքիքեի էրզադքն սիւհթէրքէ օլարդը մաէթթէէսուքի իսպար օլընը.

Հարիդին իպթիսաի գուհուրընտա կէրէք հարիդէտեկիանտան վէ կէրէք մահալլէի մեղուրէ էհալիսինտէն հիչ պիրի ֆէլաքէթք մեղրիւրեյէ վագրքի օլմասդը հատէպիլէ, աթէչ կիթիքճէ թէչէտուիւ իթիքտէն սօնրա՝ նիհայէթ 3 խանէնին սեքէնէսի կիւճհալ տբշ գաբուտան սօգաղա ճան աթարադ պաղրըբզ չաղրմաղա պաշլատրլարընտան քէյֆիլէթ աերհալ հիւքիմէթ խապեր վերիլիպ վէ օրատան պօչալթբլան թիֆէնգլէր սեատընտան, ֆելաքէթ չեհրատ շուլու պուլուգ հէր թարաֆտան խատատա եէթիչիմիշ իսե ատ, աթէչ պիւսպիւթիւն մեղրիւր խանէլերի սարտրդը ճի հէթլէ, միւշթէմիսթընտան բէք ճիւզի պիր չեյ գուրթարմաղա տեսմիբէս օլընմբշ տբր.

Գու էնտատէ գաղադամ պէյ վէ պէյէտիլէ բէիսի վէ միւլազիմ էֆենտիլէր պիր գաչ զաղբթան իլէ տարբէի պէյէտիլէնին թահֆը մուհաֆազասընտա պուլընան թուլուսմասը պէրամպէրլերինէ ալարագ վէ հարիգ մահալլենէ չբթաղան օլարագ, էֆենտիի մուսմանիէյհիսին թէչվիգաթը վէ եհալիի հաղբրեսէն պաղբսընէն ֆեմգելատէ մէսան ու իդտամաթը ճէսուրանէսի սայէսինտէ եաղմուրլու բիւզիէարքն չիտէթիլէ հուպուզընտան օն տաքբպա սէսաֆէտէ ուզաղտա վագը մահալլէրէ աթէչլեր եաղսբրան հարիդի պիլիֆա, էպինիէի մութթասբլէյի վէ թէքմիլ չէհիրի իհթիրազտան թէտլաս իտէպիտիլիր իսէ ատ, չի չաբէ քի հարիդին՝ խանէսինի իհսիտա իթմիշ օլարքը հէնկեամատ ավլուտան խանէնին ֆէվգանիսինէ չբգարբը օլան ներթիպանէն պաչընա կէլէրէք «Ալլահ աշբընա օլսուն, չճուղարբմը վէ պէնի գուրթարընբզ» տէյի իս թիմտատ իտէն վէ ֆագաթ ֆ սը բատտա մէտէարէս քիմէնէ պուլընմասընտան, մէէյուսէն չաբէճուլյան վէ պէթեքբար իչէրիյէ տուխուլ իլէ չճուղարբը նէգտիրէ բուլյան, վէ պատհնու իսե խանէ խալգընը չբդաբրլբզ չբգարբլմասբը մէճհուլ գալարագ իչինէ գալարգլարբը խապերի ագբպէթ իւլեմբ աբընճանատ տէկին՝ հալ հալատն կէչմիշ օլմասընն մէգքիւր խանէյէ պիտտուխուլ պիչարէկէանդն իմատարնա չիթաղ իսիլմէսի պիմիքճան օլան ղեվալը պիր էնճանատուլ գատաբ՝ պէշ վէ տօգուզ եաչընտա իքի նէֆէր երքէք վէ օն պիր եաչընտաքի պիր գբզ եէթիմ չճուղարբյլա մաէն «եանը յօբա՛ւ» տէյէ ճիկէրլեր բարբալան ֆէրեատա ու ֆիդանը իչիտիլմէսի ագբպինտէ բէնչէի հարիգբ պիրահմասան բէհայատ վէ թախլիսը ֆէն ու ճանա մուվաֆֆագ օլամայբզ խարատպէրը ալթընտա մահվ օլմուշ տբր.

Գու մէնգարէի հաղինէ վէ միւեսսիրէյի կէօրերէք միւթէեսիր ու միւքեատեր օլամագ միւմքին ատիլ տիր. Եեվմը մէգքիւրատ թարիդը նէեճաթ պուլուրը իւմիաիլե բենճերեյէ սարբլմբշ օլուգ երգընթբլարտա պուլընան պիւսպիւթիւն մահրուդ օլատուղը վէ եալընբզ գարբարմբշ գուրու քէմիքլերի գալմբշ պուլընթարը իչիւն գբզ վէ եախատ երքէք օլատուղը նամալիւմ օլան պիր չճուղ նաչէսի իճբաթ ալինէ տէֆն օլունտու.

Շու վագտատան սօլալը ֆելաքէթգէտ օլանլարբն գարար ու զիյանը թախմինն պին լերալը միւթեճավուզ օլուգ, ֆիլհագիգա մերհամէթ վէ իտնէի նագտիրէյէ չյան օլատուգլարը՝ ատհապը վեճատա աշիքտար ու պէտիհի տբր.

Մար իւլ պէյան վուգուսթը մուճեզ իւլ ֆիւտուրթատան սօլալը մահտուս օլան թէեսսուֆթբ ապիմեէն թահրիք օլունտարագ «հագգ թէալա հաղրեթլերէ՝ ճանեն վէ մալեն միւթեարբուր վէ ղարիդիլիճճէի հիւղն ու ֆեատը օլանլարա սագբ ու թէհամմիլ իհսանբյլա, ալեամ ու էքտարբը թախֆիֆ ու թէսքին եյլեօրն» թէմենիսթբ պաղբսընէն ֆեվգելատե մէսան ու իդտամաթը ճէսուրանէսի սայէսինատ եաղմուրլու բիւզիէարքն չիտէթիլ հուպուզընտան օն տաքբպա սէսաֆէտէ ուզաղտա վագը մահալլէրէ աթէչլեր եաղսբրան հարիդի պիլիֆա, էպինիէի մութթասբլէյի վէ թէքմիլ չէհիրի իհթիրազտան թէտլաս իտէպիտիլիր իսե ատ, չի չաբէ քի հարիդին՝ խանէսինի իհսիտա իթմիշ օլարքը հէնկեամատ ավլուտան խանէնին ֆէվգանիսինէ չբգարբը օլան ներթիպանէն պաչընա կէլէրէք «Ալլահ աշբընա օլսուն, չճուղարբմը վէ պէնի գուրթարընբզ» տէյի իս թիմտատ իտէն վէ ֆագաթ ֆ սը բատտա մէտէարէս քիմէնէ պուլընմասընտան, մէէյուսէն չաբէճուլյան վէ պէթեքբար իչէրիյէ տուխուլ իլէ չճուղարբը նէգտիրէ բուլյան, վէ պատհնու իսե խանէ խալգընը չբդաբրլբզ չբգարբլմասբը մէճհուլ գալարագ իչինէ գալարգլարբը խապերի ագբպէթ իւլեմբ աբընճանատ տէկին՝ հալ հալատն կէչմիշ օլմասընն մէգքիւր խանէյէ պիտտուխուլ պիչարէկէանդն իմատարնա չիթաղ իսիլմէսի պիմիքճան օլան ղեվալը պիր էնճանատուլ գատաբ՝ պէշ վէ տօգուզ եաչընտա իքի նէֆէր երքէք վէ օն պիր եաչընտաքի պիր գբզ եէթիմ չճուղարբյլա մաէն «եանը յօբա՛ւ» տէյէ ճիկէրլեր բարբալան ֆէրեատա ու ֆիդանը իչիտիլմէսի ագբպինտէ բէնչէի հարիգբ պիրահմասան բէհայատ վէ թախլիսը ֆէն ու ճանա մուվաֆֆագ օլամայբզ խարատպէրը ալթընտա մահվ օլմուշ տբր.

Գու մէնգարէի հաղինէ վէ միւեսսիրէյի կէօրերէք միւթէեսիր ու միւքեատեր օլամագ միւմքին ատիլ տիր. Եեվմը մէգքիւրատ թարիդը նէեճաթ պուլուրը իւմիաիլե բենճերեյէ սարբլմբշ օլուգ երգընթբլարտա պուլընան պիւսպիւթիւն մահրուդ օլատուղը վէ եալընբզ գարբարմբշ գուրու քէմիքլերի գալմբշ պուլընթարը իչիւն գբզ վէ եախատ երքէք օլատուղը նամալիւմ օլան պիր չճուղ նաչէսի իճբաթ ալինէ տէֆն օլունտու.

Շու վագտատան սօլալը ֆելաքէթգէտ օլանլարբն գարար ու զիյանը թախմինն պին լերալը միւթեճավուզ օլուգ, ֆիլհագիգա մերհամէթ վէ իտնէի նագտիրէյէ չյան օլատուգլարը՝ ատհապը վեճատա աշիքտար ու պէտիհի տբր.

Մար իւլ պէյան վուգուսթը մուճեզ իւլ ֆիւտուրթատան սօլալը մահտուս օլան թէեսսուֆթբ ապիմեէն թահրիք օլունտարագ «հագգ թէալա հաղրեթլերէ՝ ճանեն վէ մալեն միւթեարբուր վէ ղարիդիլիճճէի հիւղն ու ֆեատը օլանլարա սագբ ու թէհամմիլ իհսանբյլա, ալեամ ու էքտարբը թախֆիֆ ու թէսքին եյլեօրն» թէմենիսթբ պաղբսընէն ֆեվգելատե մէսան ու իդտամաթը ճէսուրանէսի սայէսինտէ եաղմուրլու բիւզիէարքն չիտէթիլ հուպուզընտան օն տաքբպա սէսաֆէտէ ուզաղտա վագը մահալլէրէ աթէչլեր եաղսբրան հարիդի պիլիֆա, էպինիէի մութթասբլէյի վէ թէքմիլ չէհիրի իհթիրազտան թէտլաս իտէպիտիլիր իսե ատ, չի չաբէ քի հարիդին՝ խանէսինի իհսիտա իթմիշ օլարքը հէնկեամատ ավլուտան խանէնին ֆէվգանիսինէ չբգարբը օլան ներթիպանէն պաչընա կէլէրէք «Ալլահ աշբընա օլսուն, չճուղարբմը վէ պէնի գուրթարընբզ» տէյի իս թիմտատ իտէն վէ ֆագաթ ֆ սը բատտա մէտէարէս քիմէնէ պուլընմասընտան, մէէյուսէն չաբէճուլյան վէ պէթեքբար իչէրիյէ տուխուլ իլէ չճուղարբը նէգտիրէ բուլյան, վէ պատհնու իսե խանէ խալգընը չբդաբրլբզ չբգարբլմասբը մէճհուլ գալարագ իչինէ գալարգլարբը խապերի ագբպէթ իւլեմբ աբընճանատ տէկին՝ հալ հալատն կէչ-

ԹԷՎԱՆԻՀԱԹ

Եեմէն վիլայէթի ատֆթէբտարլըղը՝ բիւթպէկ սանիւ սրնրֆբ միւթեմայիղի թեվիհի իլէ, Դարասի մուհասեպէճիսի սապրդ իղդ. Վահրիզ էֆ.յէ,

Մահքեմէի թեմեիդ պաշ միւտաաթի ուսմամի մուսավինլիի՝ պաշ միւտաաթի ուսմամիլիք գալեմի միւմեյիղի իղդ. Բէճաի պէյէ,

Մահքեմէի թեմեիդ պաշ միւտաաթի ուսմամի մուսավինլիի՝ Ամասիա պիտայէթ ճեղա բէիսի սապրդը հիվի պէյէ,

Մուսուլ Փիլաանի միլլեթի միւթեպէրանքնտան Եուսուֆճանիզատ բրֆ. Տավուտ էֆ.յէ բիւթպէկի սալիսե,

Խուբա գաղասը խանէտանընտան Օսման աղաղատ բրֆ. Հաճի Հասան էֆ.յէ բիւթպէկի սալիսե,

Նիյսե նահալիի՝ Թոգատ նահալի սապրդ Մեհմէտ Բահմի էֆ.յէ,

Գոնեա վիլայէթինտե Գաղբը գաղասը նահալիի՝ Եէնիշեհիր նահալի Տպապ Մուսթաֆա Իղզէթ էֆ.յէ,

Վան վիլայէթինտե Զալ գաղասը նահալիի՝ Մեհմէտ Հիլմի էֆ.յէ թեվիհիհ պուլբուլբշ տբր.

* *

Երբեանը հարպիէի Ուսմամիլէ սաբիրեսիին 5ինճի ֆէնն շիւպէսինէ մեմուր բիյատե գալմագամլարընտան իզդ. Իսմայիլ պէյէ 4ինճի Մեհմիտ.

Վէ երնէ սաբիրեի մեղրիւրե 5ինճի ֆէնն շիւպէսինէ մերպուլթ մաթպասա միւաիրի բիյատե պինպաչլարընտան բրֆ. Ալի էֆ.յէ 4ինճի Օսման,

Թէլեիրաֆ նեգաբեթի մուհասեպէ գալեմի մեմուրլարընտան Միսաք, վէ Խաղինեէ Մալիյէ միւթեհհիսլիրինը սապրդ սարընտան Ճիլաճեան Սարգուս էֆ.յէրե 4ինճի Մեհմիտ,

Ավսթրիա տեվլեթի թեպասարնտան Մ. Եէհարթիգա Յիւնճիւ Օսմանի

Մաճառիսթանտա Գուտա—Բէյթատա մուզիգա միւտրի Մ. Արման Բօղանօիչէ 5ինճի բիւթպէճեան Մեհմիտի նիշանը իհսան պուլբուլբշ տբր.

Ժէրոտէլ Միւսհիլի (Բիւրկաթիֆ) նիզամընտա գուլանբլարդտա, պու նէթիյճէլէր հասբլ օլուբ.

Թամամարտան պիր չերեք սաաթ էվվել պու միւսհիլտէն պիր չէքէր պալնա թէ. չոր խտէր.

Պիր Վիրի հապը (բասթիլ) ճէսամէթինտէ պուլընան ժէրոտէլ բիւրկաթիֆի չէքէրլերի՝ միւլայէմէթ վէ ֆէրահիյէթ վէրճճի խասսէլերէ մալիք տիրլեր. Թիթիզ գաղընլար վէ նազիք չճուղլար՝ բէք լէզզէթլի օլան պու չէքէրլէրէն իսչաչբրլար. Օրթա եաչը երքէքլեր, եէմէյի էյի սինտիրմէյէն խթիյարլար, տայմա օթուրմբշ պիր էօմիւր կէչիրիպ հազմա մախսուս ալէթլերի միւհմաճը թահրիք օլանլար՝ մէգքիւր բիւրկաթիֆի նիզամը տաիրէսինտէ խթիմալ եթմէյի տիրլեր. Սաֆրա, ռալեա, գան բիսլիքլերի, ինգբպագ, պաշ ադրբրը՝ ազ վագթ զարֆբնտա տէֆի օլուրլար. Պէնգ տիւզէլիպ չէհրէտէ ալեամէթը մէսքրէթ վէ թէրպէթի հարբլ օլուր. Ժէրոտէլ բիւրկաթիֆի պիչիմիմէ էճզախանէլէրտէ պուլունը. 18 տէֆալբգ բիւրկաթիֆի հապի օլան գուրթու՝ ֆրանսատա 1½ ֆրանգա սաթրվագտա տբր. Ֆրանսատա Սէնթ-Մէնհուլտ նամ մահալտէ էճզաը Մ. ԺԷՐՕՏԷԼԷ բասթա իւճրէթի վէրիլմիշ մէքթուպտա հէր քիմ միւրաճաաթ իտուպ թալէպ իտէր իսէ, նիւմունէ իչիւն իքի ատտա չէքէր իրսալ օլունը.

Տէրսաատէթտե տէբօղթօլարը՝ Պօն Մարչէ, Ժօղէֆ Գանդիւք, Թիթաս, Վէնսան Գասապեան, Տ. Մ. Մէգիքի վէ Ղազարոս Ղազարոսեան էճզախանէլէմի տիր.

(15)

ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՍԻՐՏԸ

ԳՐԵՑ

ՕՐԻՈՐԴ ԱԼԻՍ

Այդ տրտում բնաւորութիւնը ժպտիլ սկսած էր յանկարծ նման դեռաբոյս վարդի մը, որուն թերթերը արեւուն տապէն այն ինչ թօշնիլ սկսած՝ ցօղի կաթիլ մը կը վերակենդնէ զանոնք ձօնելով իրենց կենդանութեան թոյրն ու բոյրը.

Գառնիկ ալ հակառակ իր լուրջ կերպարանքին և դժուարահաճ բնաւորութեան՝ անծանօթ յուզման մը ենթակայ եղած էր այն օրէն ի վեր, ուր իր դիւթական դեղովը շողշողուն երեւցած էր իրեն Բաւբուլ. Մեծ սէր և հիացում ունէր քրոջը համար, երախտագիտութիւնը անհուն յարգանքի մը խառնուելով՝ նուիրական էակի մը բարձրութիւնը կընծայէր Սոֆին իր երեւակայութեանն ու սրտին մէջ. Բայց Բաւբուլ իր վարդեղ փայլովը, քաղցրանուագ ձայնովը արբեցում մը կուտար երիտասարդին, ուրկէ կը վրդովէր, այլ փոխանակ խոշչելու՝ անոր մօտենալու խանդոյք կայրեր.

Գառնիկ դեռ ճանչցած չէր նորատի աղջկան փայլուն տաղանդներն և բոլոր հիանալի ձիրքերը, և կը զարմանար ինքն իրեն այն ազաւորութեան վրայ, զոր Եւրոպայի մէջ իր եօթնամեայ պանդխտութեան միջոցին բնաւ կէն մը չէր կրցած ազդել իրեն, թեպէտ շատեր հետամուտ եղած էին.

Բաւբուլի առանց նպաստքի ու ոչրանքի ազատ ու անհոգ կերպերը, որ իր հրապոյրներուն նկատմամբ մանկական ոգիութիւն մը կապացուցանէր, կը զարմացնէր ու կը դիւթէր երիտասարդը.

Քանի օրէ ի վեր մի և նոյն տան մէջ կը բնակէր անոր հետ, վասնզի Պ. Դեղամօթի չէր ուզած թողուլ զինքը որ մեկնի, և տակաւին մտնաւոր խօսակցութիւն մը չէր ունեցած օրիորդ Դեղամօթի հետ, դեռ կատարելագէս անծանօթ էին անոր դաղափարները, ճաշակներն ու զգացումները, այլ ուր որ կը պատէր ան, ճառագայթ մը կելլէր բոլոր անձէն, որմէ հմայուած արբեցութեան մը մէջ կապրէր Գառնիկ շաբաթներ.

Երբ օդը բաց ըլլար, Պ. Դեղամօթ սովորաբար նեխրնթրիքը ծովեղերեայ զատչամին մէջ պատարատել կուտար, որուն ձեղունն ու պատուհանները ծածկուած էին տերեւաղարդ սաղարթներով. Ոստերուն մէջէն կընդնշմարուէր ծովը փայլուն ու յատակ և երկինքը վճիտ ու կապուտակ.

Այդ պատչդամը կը դտնուէր ճիշդ այն սրահին մէջ, ուր առաջին անդամ հանդիպեցանք Գառնիկի. Առատուն ամենէն կանուխ ելլողները այդ սրահին մէջ կսպասէին միւսներուն.

Սօֆիի եղբայրը որ իր նորօրինակ յուզման պատճառաւ շատ քիչ կը քնանար, առտու մը կանուխ ելաւ անկողնէն, և մտնելով այն սրահը՝ ակնկալոյց մնաց վերոյին այն պատկերին առջեւ, զոր այնքան ուշադրութեամբ դիտեր էր առջի եկած օրը.

Բուբուլի մանկութիւնն էր այն, վարդի թուփի մը տակ նստած՝ վերջալուսոյ յեռին ցոլքերուն կը նայէր երաշուն, որոնք նկարչին վրձնոյն ճարտարութեամբը կարծես հեւոգհեռէ նուաղելու երեւոյթն ունէին, առոյշ թերատուերի մը մէջ թողլով կոյսն ու վարդենին, որոնք իրենց թարմութեամբն ու դեղով այնքան նման էին իրարու. Հակառակ կողմէն լուսինը կը բարձրանար.

Բուբուլ ալ կանուխ արթնցած էր այն առտու, և շուտով զարդարանքն աւարտելով՝ հոն վազեց Սօֆին դտնելու յուսով. Սակայն չիսթութեամբ ետ քաշուեցաւ յանկարծ, երբ տեսաւ երիտասարդը այն դրից մէջ յափշտակուած. Բնական երկչոտութիւն մը՝ որ անծանօթ էր իր բընաւորութեան՝ մէկ քանի քայլ ետ մղեց զինքը, բայց շուտով դտաւ իր անկեղծ համարձակութիւնը, և սրահէն ներս մտաւ դուարթ ու ժըպտուն.

—Բարի լոյս, Մօսիէս Գուսարեան, ներեցէք որ անհանգիստ ընեմ զձեզ.

Երիտասարդը ետին դարձաւ բոլորովին ալլալած, և թաղուհի մը բարեւելու ակնածութեամբ խոնարհելով անոր առջեւ, մի քանի բառեր թոթովեց, որով կը հասկցնէր թէ մեծ պատիւ մ՚էր իրեն իր ներկայութիւնը.

—Այս պատկե՞րը կը դիտէիք, ի՞նչպէս կը դտնէք անոր դաղափարները,—հարցուց նորատի աղջիկը.

—Հիանա՛լի, օրիորդ։— Եւ իրրեւ արուեստագէտ իր սքանչացումը յայտնելէ յետոյ պատկերին դիրքին, վերջալուսոյ ու լուսնին երանգներուն մէջ պատկերին ներդաշնակաւոր ու ազու դոյներուն բաղդատութեան և իրեն հետ ունեցած ճշդրիտ նմանութեան մասին յարեց.

—Դժբախտներս պատկերին արժանաւոր նկարիչ մը դտած ըլլալնուդ համար,—բայց ինչո՞ւ իր անունը չէ դրած հոս.

—Վասն զի նկարիչը ձեզի պէս ներողամտութեամբ չէ դատած իր դործը, պատասխանեց Բուբուլ իր աչերը խոնարհելով, յետոյ բացատրեց թէ ինքը սրահին ճակատը դնելու արժանի չէր դատած զայն։ Բայց հայրը զարմանալի քմահաճոյքով մը այդպէս փափաքած էր, որպէս զի միշտ իր աչքին առջեւը ունենայ։ Ինքը տանջուեց տարեկան հասակին մէջ յղացեր էր այդ նկարին դաղափարը։ Արեւու վերջալոյսը մանկական զուարթութեան հրաժեշտը կը ներկայացնէր, և լուսինն այն տմոյն ուրախութիւններ, որք պիտի սփոփէին տխուր հաւարին կեանքը մարդկութեան։ Ուզեր էր մարմին տալ իր այդ մտածմանը, օր մը թերեւս անյոյզ դիմադրելու համար կեանքի յեղաշրջմանց։

(Շարունակելի)

ԱՍ ՊԱՆԹԵՈՆ

ԳԱԼՈՖԱՆՈՅ ՊԱՐՏԱՏԻՐՈՋ

Մկրտիչ Տեր Գրիգորեան եւ Գ-ա մասնակցութեամբ

Գեղատես Տարեսկզբան Ներկայացումներ Ամեն Գիշեր

Գեղեցիկ Գեղարուեստական Նոր Գեղանկարներ